

AKCIJSKI PLAN

za provedbu programa mjera
edukacije u borbi protiv nasilja
u sportu, na sportskim
natjecanjima i izvan njih

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Hrvatski nogometni savez

MINISTARSTVO UNUTARNJIH
POSLOVA RH
RAVNOTELJSTVO POLICIJE

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

HRVATSKI
ŠKOLSKI
SPORTSKI
SAVEZ

PRIKAZ AKCIJSKOG PLANA ZA PROVEDBU PROGRAMA MJERA EDUKACIJE U BORBI PROTIV NASILJA U SPORTU, NA SPORTSKIM NATJECANJIMA I IZVAN NJIH

Nasilje je svakodnevna pojava u suvremenom društvu i pojavljuje se različitim intenzitetom i pojavnim oblicima u obitelji, školi, na radnom mjestu i u športu. Republika Hrvatska spoznala je važnost brige za sigurnost svojih građana na športskim terenima i izvan njih i pokrenula provedbu mjera koje su usmjerene na osnaživanje i promoviranje uloge odgojno-obrazovnih ustanova u prevenciji nasilja u športu i športskim manifestacijama (u daljnjem tekstu **nasilje u športu**) u cilju stvaranja nove generacije navijača koji će posjećivati sportske manifestacije i navijati u duhu tolerancije i poštivanja svih aktera sportskih događanja.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (u daljnjem tekstu **Ministarstvo**) i **Agencija za odgoj i obrazovanje** (u daljnjem tekstu **Agencija**) prepoznali su preventivni potencijal i važnost uloge odgojno-obrazovnih ustanova u prevenciji nasilja u športu, u kojima sudjeluje dio djece i mladeži, prije, za vrijeme i nakon sportskih manifestacija koje se ne događaju samo u Republici Hrvatskoj, o čemu svjedoče događaji i neprimjerena ponašanja pripadnika dijela hrvatskih navijačkih skupina u Republici Sloveniji, Republici Austriji i Češkoj Republici u kojima je prouzročena velika šteta ugledu Republike Hrvatske i svim navijačima koji žele uživati u sportskim susretima i koji vide sport kao sredstvo za povezivanje mladih, a ne kao sredstvo za fizičke obračune s osobama koji navijaju za druge klubove, dolaze iz drugih država ili pripadnike policije.

Od 2007. godine **Ministarstvo** i **Agencija** provode različite aktivnosti vezane za isticanje važnosti odgojno-obrazovnih ustanovama u prevenciji navijačkog nasilja i promoviranja kulture navijanja u duhu tolerancije i poštivanja različitosti.

Ministarstvo i **Agencija** su 2008. formalizirale svoje aktivnosti izradom **Akcijskog plana za provedbu programa mjera edukacije u borbi protiv nasilja u športu, na športskim natjecanjima i izvan njih** (u daljnjem tekstu **Akcijski plan**) čiji je osnovni cilje senzibiliziranje javnosti na problem nasilja u športu i aktivno uključivanje djece, mladeži i odgojno-obrazovnih ustanova u programe prevencije na sportskim manifestacijama.

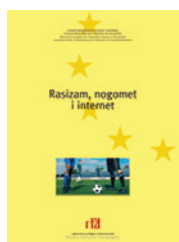
Akcijski plan se provodi kroz sljedeće aktivnosti:

- **organizacija stručnih skupova u okviru programa kontinuiranog profesionalnog razvoja odgojno-obrazovnih radnika na pripremi i provedbi preventivnih aktivnosti**
- **osiguranje stručne literature i radnih materijala za provedbu preventivnih aktivnosti u školskom okruženju**
- **aktivno uključivanje učenika u pripremu i provedbu preventivnih aktivnosti**

U sklopu aktivnosti vezanih za kontinuirani profesionalni razvoj odgojno-obrazovnih radnika na pripremi i provedbi preventivnih aktivnosti u okviru Akcijskog plana Ministarstvo i Agencija su od svibnja 2007. razvile suradnju s relevantnim hrvatskim i međunarodnim institucijama, koje su partneri u pripremi i provedbi stručnog usavršavanja na temu nasilja u športu (Ravnateljstvo policije Ministarstva unutarnjih poslova, Veleposlanstvo Republike Francuske u Republici Hrvatskoj, Hrvatski nogometni savez, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Grad Zagreb, Grad Rijeka, Hrvatski školski športski savez).

U sklopu aktivnosti vezanih za kontinuirani profesionalni razvoj odgojno-obrazovnih radnika na pripremi i provedbi preventivnih aktivnosti u okviru Akcijskog plana Ministarstvo i Agencija su od svibnja 2007. razvile suradnju s relevantnim hrvatskim i međunarodnim institucijama, koje su partneri u pripremi i provedbi stručnog usavršavanja na temu nasilja u športu (Ravnateljstvo policije Ministarstva unutarnjih poslova, Veleposlanstvo Republike Francuske u Republici Hrvatskoj, Hrvatski nogometni savez, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Grad Zagreb, Grad Rijeka, Hrvatski školski športski savez).

Agencija i Ministarstvo su u suradnji s Vijećem Europe osigurali prijevod i tisak knjige *Sport i nasilje u Europi* (autori Dominique Bodin, Luc Robene i Stephane Heas sa Sveučilišta u Rennesu), koja prema riječima dr. Dražena Lalića sa Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu predstavlja kvalitetan prikaz i izvor informacija o trenutnom stanju i problematici nasilja u sportu i oko sporta te u kombinaciji s knjigama i istraživanjima hrvatskih autora i istraživača koji su se bavili i koji se bave sociologijom športa (Srđan Vrcan, Furio Radin, Dražen Lalić) pridonose unapređivanju školskih programa prevencije nasilja s naglaskom na prevenciju nasilja u sportu. U okviru stručnih skupova besplatno je distribuirano 1500 primjeraka knjige *Sport i nasilje u Europi* (sudionicima stručnih skupova iz odgojno-obrazovnih ustanova, policijskih postaja, fakultetima, medijima...).

Od svibnja 2007. organizirani su stručni skupovi i predstavljanje knjige *Sport i nasilje u Europi* u svim većim gradovima Republike Hrvatske u kojima je razvijena navijačka supkultura (Osijek, Zagreb, Rijeka, Split, Požega, Poreč) na kojima su o problematici nasilja u športu i važnosti prevencije nasilja na sportskim manifestacijama govorili dr. Dražen Lalić s Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zoran Cvrk, povjerenik za sigurnost Hrvatskog nogometnog saveza i predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Agencije za odgoj i obrazovanje.

U suradnji s Ministarstvom prosvjete, znanosti, kulture i športa - Županije Zapadnohercegovačke stručni skup *Sport i nasilje u Europi* održan je u Širokom Brijegu, 30. studenoga 2009.

Od 2009. Ministarstvo i Agencija u suradnji s Veleposlanstvom Francuske Republike u Republici Hrvatskoj i Ravnateljstvom policije organiziraju stručne skupove *Sport i nasilje u Europi* na kojima su o problematici nasilja u športu predavanja i prezentacije održali eminentni hrvatski i francuski stručnjaci (Zagreb 1. lipnja 2009. i 21. svibnja 2010., Rijeka 18. svibnja 2011. i Split 20. svibnja 2011.).

U organizaciji Ministarstva i Agencije u suradnji s Ravnateljstvom i Francuskog veleposlanstva od 12. do 15. listopada 2009. u Bolu na otoku Braču organiziran je stručni skup *Smotra školskih preventivnih programa*, na kojem su predstavljeni školski preventivni programi iz 35 osnovnih i srednjih škola i učeničkih domova RH i u okviru kojih je pripremljena izložba 191 likovnog rada iz osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske na teme prevencija ovisnosti i prevencija nasilja u sportu.

Od ožujka 2011. Agencija i Ministarstvo podržali su provedbu istraživanja i stručne skupove Navike i obilježja kockanja i sportskog klađenja adolescenata u urbanim sredinama, stručni skupovi vezani za problematiku sportskog klađenja i kockanja adolescenata održani su u Zagrebu, Osijeku, Splitu, Rijeci i Sisku u suradnji s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu. Na stručnim skupovima sudionici su upoznati s recentnim hrvatskim i međunarodnim istraživanjima o navedenom fenomenu i prezentiran je metodički vodič za održavanje sata razrednog odjeljenja na temu kockanja i klađenja, koji sadrži informacije o kockanju i klađenju mladih i razradu i obrazloženje aktivnosti koje su primjerene za razgovor s učenicima na ovu temu. Vodič predstavlja prvi korak za daljnje planiranje preventivnih aktivnosti koje će biti sastavni dio nastavka projekta, nakon što se prikupe relevantni podaci o navikama i obilježjima kockanja mladih na našim prostorima. Na taj način će preventivne aktivnosti biti temeljene na dokazima i suvremenim spoznajama o stanju u Republici Hrvatskoj, budući sveobuhvatna i sustavna istraživanja nedostaju.

Od siječnja 2011. Ministarstvo i Agencija organiziraju stručne skupove u okviru programa Imam stav – trening socijalnih vještina, trodnevni stručni skupovi u Cerni, Vinkovcima i Sisku u suradnji s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu. Program Imam stav dio je europskog projekta Unplugged - European Drug Addiction Prevention Trail, koji na međunarodnoj razini implementira Mentor Foundation International (Velika Britanija), a u Republici Hrvatskoj ga provodi Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje te uz podršku Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade Republike Hrvatske. Program je nastao inicijativom European Union Drug Abuse Prevention (EU-Dap) i podražava ga European Center on Drugs and Drug Addiction (EMCDDA). Program je baziran na učenju životnih vještina i konceptu socijalnih utjecaja te time (1) promiče pozitivno i zdravo ponašanje (2) utječe na prevenciju korištenja sredstava ovisnosti (pušenje, korištenje alkohola i drugih sredstava ovisnosti) i provodi se 5 godina u 7 europskih zemalja - Austrija, Belgija, Njemačka, Grčka, Italija, Španjolska i Švedska.

U sklopu aktivnosti vezanih za osiguranje stručne literature i radnih materijala za provedbu preventivnih aktivnosti u školskom okruženju tijekom 2009. i 2010. godine pripremljena su dva elektronička zapisa Školski preventivni programi (2009) i Kako navijam i kako se ponašam u sportu (2010) na kojima su objavljeni stručni materijali, primjeri dobre prakse, likovni, video i literarni radovi učenika osnovnih i srednjih škola na temu prevencija ovisnosti i prevencija nasilja u športu.

Na elektronskim zapisima nalaze se i slijedeći materijali:

- PDF knjiga *Sport i nasilje u Europi* (Dominique Bodin, Luc Robene, Stephane Heas u izdanju Vijeća Europe)
- plakati pripremljeni u okviru Akcijskog plana za provedbu programa mjera edukacije u borbi protiv nasilja u športu, na športskim natjecanjima i izvan njih
- PowerPoint prezentacije za odgojno-obrazovni rad u okviru sati razredne zajednice pripremljene u okviru Akcijskog plana za provedbu programa mjera edukacije u borbi protiv nasilja u športu, na športskim natjecanjima i izvan njih, koje je pripremio viši savjetnik Agencije za odgoj i obrazovanje Boris Vampula
- PDF brošura *Rasizam, nogomet i internet* namijenjenog učiteljima i nastavnicima koji obrađuju teme rasizma – u izdanju Europskog nadzornog centra za rasizam i ksenofobiju, 2002.
- PDF strip *Što? Rasist? Ja?* namijenjenog učiteljima i nastavnicima koji obrađuju teme rasizma – u izdanju Europske komisije – Opće uprave za informaciju, kulturu i audiovizualne medije, 1998.
- PDF *Europskog priručnika za prevenciju pušenja, alkohola i droga*, koji je uredio dr. Jaap van der Stel u suradnji s Deborah Voordewind; izdavači: Pompidou grupa Vijeća Europe i Jellinek Consultancy
- PDF priručnik *Školski programi prevencije ovisnosti*, koji je pripremio prof. dr. sc. Slavko Sakoman
- PDF brošura *Ukidanje tjelesnog kažnjavanja djece*, u izdanju Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Vijeća Europe
- primjeri dobre prakse osnovnih i srednjih škola na prevenciji nasilja u športu, na športskim natjecanjima i izvan njih

Ministarstvo i Agencija su krajem listopada i početkom studenoga 2009. dostavili u osnovne i srednje škole i učeničke domove elektronički zapis *Školski preventivni programi* i plakate vezane za prevenciju nasilja u športu koji su pripremljeni u okviru Akcijskog plana (plakat: Edukacijom protiv nasilja na školskim i športskim igralištima; plakat – Bonton; plakat – Stop nasilju na tribinama – likovni radovi učenika Škole za primijenjene umjetnosti – Rijeka; plakat – Crveni za nasilje u športu - likovni rad učenika Ivana Reljca iz Škole za primijenjene umjetnosti – Rijeka). U prosincu 2010. izdan je elektronički zapis *Kako navijam i kako se ponašam u sportu* na kojem su objavljeni literarni (97 radova) i likovni radovi (446 radova) na temu Kako navijam i kako se ponašam u sportu. Svim učenicima, učiteljima i nastavnicima koji su dostavili svoje radove dodijeljena su priznanja i zahvalnice za sudjelovanje u pripremi literarnih radova.

17. studenoga 2010. učenici, učitelji/nastavnici, ravnatelji i roditelji učenika, koji su sudjelovali na natječaju *Kako navijam i kako se ponašam u sportu*, bili su gosti Hrvatskog nogometnog saveza na kvalifikacijskoj utakmici za EURO 2012. Hrvatska – Malta, na kojoj je Hrvatski nogometni savez uručio nagrade Rebeki Kralj i Jeleni Musulin učenicama Biskupske klasične gimnazije Ruđera Boškovića iz Dubrovnika, autorima plakata *Kako navijam i kako se ponašam u sportu*, Marijani Lučić, profesorici likovne kulture i don Bernardu Pleši, ravnatelju Klasične gimnazije Ruđera Boškovića iz Dubrovnika, za njihov doprinos u akciji *Kako navijam i kako se ponašam u sportu*.

Agencija i Ministarstvo s nadležnim sportskim savezima potrudit će se osigurati ulaznice za sportske manifestacije koje će se održavati u regionalnim središtima i zatražiti besplatan ulaz za sve učenike, učitelje/nastavnike i roditelje učenika, uključenim u provedbu Akcijskog plana.

U pripremi je internetska stranica www.preventivni.hr, koja će osigurati dostupnost i neograničeno korištenje stručne literature i radnih materijala odgojno-obrazovnim radnicima i svim ostalima zainteresiranima pojedincima i institucijama poput ministarstva, fakulteta ili javnih ustanova čime će odgojno-obrazovni radnici i svi zainteresirani dobiti priliku upoznat se sa suvremenim i recentnim materijalima vezanim za odnos sporta i nasilja i ovisno o vlastitim interesima dalje istraživati navedenu temu i kreirati preventivne aktivnosti u svojim sredinama i školskom okruženju.

Uspjeh i rezultate Akcijskog plana i provedenih preventivnih aktivnosti u školskom okruženju teško je mjeriti u kratkome roku, ali da bi one bile uspješne i pokazale rezultate potrebna je suradnja i partnerstvo svih relevantnih institucija društva i sinergija različitih mjera i aktivnosti koje uključuju modernizaciju, povećanje komfora i sigurnosti na objektima sportske infrastrukture, suradnju i izravan rad s navijačkim skupinama, primjereno ponašanje sportskih djelatnika i aktivnu promociju tolerancije i poštivanja svih sudionika sportskih manifestacija od strane medija uključujući borbu protiv rasizma.

RESPECT NAVIGAJ

DOSTOJANSTVENO! POŠTUJ SUPARNIKA!

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Hrvatski nogometni savez

MINISTARSTVO UNUTARNJIH
POSLOVA RH
RAVNATELJSTVO POLICIJE

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

HRVATSKI
ŠKOLSKI
ŠPORTSKI
SAVEZ